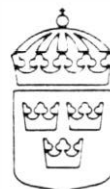

Motion till riksdagen

1989/90:Jo209

av Per-Ola Eriksson m.fl. (c)

Jordbruket i norra Sverige

Mot.
1989/90
Jo209–214

Jordbruket utgör en viktig del av näringslivet i norra Sverige och är i stora områden avgörande för möjligheterna att skapa sysselsättning och en levande landsbygd. Det är därför angeläget att statsmakterna aktivt medverkar till en jordbrukspolitik som är till gagn för jordbruket och den regionala utvecklingen.

Det norrländska jordbruket har varit föremål för utredningar och ställningstaganden i många olika sammanhang. Såväl Norrlandskommittén (DsJo 1982:7) som den stora livsmedelskommittén (SOU 1984:86) betonade Norrlandsjordbrukets betydelse för beredskapen, sysselsättningen och miljön.

Även regeringens egen glesbygdsdelegation konstaterade i ett betänkande (Dsl 1984:20) att det norrländska jordbruket har en viktig funktion för att åstadkomma en positiv regional utveckling. Likaså har det under kampanjen "Hela Sverige ska leva" vid åtskilliga tillfällen understrukits hur väsentligt det är med livskraftiga jordbruk. Jordbruket har även en viktig roll för att andra samhällssektorer skall kunna utvecklas.

Politisk trovärdighet

De areella näringarna kännetecknas framför allt av en stor andel långvariga och icke flyttbara produktionsresurser i form av investeringar i mark och byggnader.

För att jordbruksproduktionen skall kunna bevaras inom skogslänen måste jordbrukspolitiken kännetecknas av långsiktighet, stabilitet och kontinuitet. Tvära kast och ryckighet i jordbrukspolitiken motverkar investeringar och nyetablering inom näringen.

1984 års produktionsvolym

Riksdagen har i samband med 1985 års jordbrukspolitiska beslut uttalat att produktionsmålet för jordbruket i norra Sverige skall motsvara 1984 års nivå. Denna målsättning har därefter varje år upprepats och betonats av riksdagen i samband med behandlingen av jordbrukspolitiken. Vi vill understryka vikten av att denna målsättning fullföljs.

Det kan idag konstateras att de åtgärder som beslutats för Norrlandsjord-

bruket ej varit tillräckliga för att upprätthålla 1984 års produktionsvolym. Produktionen har sjunkit och ligger i stora delar av Norrland långt under den nivå som gällde 1984.

Läget inom jordbruket är följderna av dålig lönsamhet och bristen på en långsiktig jordbrukspolitik. Vi anser att samhället måste garantera jordbruket i skogslänen en väsentligt bättre lönsamhet än dagens och ge förutsättningar så att animalieproduktion kan bedrivas i dessa bygder.

För närvarande är rekryteringen till jordbruket mycket liten på grund av den dåliga lönsamheten. Åldersfördelningen bland jordbrukarna är också sådan att avgången blir mycket omfattande under de närmaste åren. Nyrekryteringen till jordbruket försvåras också om landsbygdsbefolkningen inte tjänar på de olika reformer som riksdagen beslutar om, t.ex. skattereformen.

Vi tvingas konstatera att effekten av det skattepolitiska beslutet, som socialdemokraterna och folkpartiet medverkat till i samband med tidigareläggning av skattereformen, har udden direkt riktad mot befolkningen på landsbygden. Den får vara med om finansieringen av reformen men får inte själva några omedelbara fördelar. Tvärtom ökar kostnaderna för boende på landsbygden genom bl.a. momsbeläggning av energi. Detta innebär chockhöjning av energikostnaderna.

Fortsatt minskning av jordbruksproduktionen genom nedläggning av jordbruksföretag medför stora svårigheter att upprätthålla verksamheten vid mejerier och jordbrukets förädlingsindustrier. Kostnaderna för uppsamling och förädling av mjölk kommer att öka. Förutsättningarna för en rationell livsmedelsindustri, förnödenhetsförsörjning, djursjukvård och annan viktig serviceverksamhet försämras. Regionalpolitiskt leder denna utveckling till mycket stora problem i samtliga kommuner inom stödområdet. Detta är allvarligt eftersom situationen på arbetsmarknaden i delar av området redan är mycket otillfredsställande.

Norrlandsstödet

Med hänsyn till jordbrukets stora betydelse för bl.a. befolkning, sysselsättning, service och miljö är det viktigt att även fortsättningsvis behålla ett regionalpolitiskt motiverat stöd för jordbruket i skogslänen.

Det så kallade norrlandsstödet har till uppgift att kompensera jordbruket i norra Sverige för merkostnader i produktionen i jämförelse med referensområdena i de mellersta delarna av Sverige. Detta är viktigt för att jordbruket i norra Sverige skall kunna upprätthållas.

Den försämrade ekonomiska utvecklingen inom jordbruket i landet som helhet har inneburit att den roll som norrlandsstödet tidigare hade har urholkats. Det är därför angeläget att regering och riksdag i samband med beslutet med anledning av förslaget från den livsmedelspolitiska arbetsgruppen (LAG) återger norrlandsstödet den ekonomiska roll som tidigare var avsikten. Detta innebär att stödet i väsentlig grad måste uppräknas. Vi återkommer i annat sammanhang till detta.

Det är viktigt att politiska partier och olika intresseorganisationer slår vakt om jordbruket och dess möjligheter att överleva och utvecklas i skogslä-

nen. Vi har noterat det gemensamma uttalande som gjordes av LRF och företrädare för de sju nordligaste L●- och SAP-distrikten vid en konferens om jordbruket i skogslänen hösten 1989. I uttalandet sägs bl.a.:

Mot. 1989/90
Jo209

Stödsystemet måste utformas så att minst 1984 års produktionsnivå kan bibehållas enligt 1988 års riksdagsbeslut, i annat fall riskerar utarmningen att bli så omfattande att service och infrastruktur inom branschen slås ut. Stödet skall varje år automatiskt regleras så att produktionen kan upprätthållas.

Den stödområdesindelning och de produktionsstöd som i dag finns måste bibehållas av beredskaps- och regionalpolitiska skäl i de sju nordligaste länen, de s.k. skogslänen. Utformning och fördelningsprinciper bör dock ses över och eventuellt förändras.

Volymen av stödet skall utgå från de geografiska, biologiska och klimatiska produktionsförutsättningarna i skogslänen, inte till lönsamhetsförbättringar i södra Sverige.

I uttalandet betonas också vikten av kraftigt ökade resurser till forskning och utveckling, det privata skogsbrukets betydelse samt att produktionen av energigrödor kommer igång i stället för permanent beskogning av åkermark. Detta ligger helt i linje med de förslag som vi framfört under många år.

Ny livsmedelspolitik

Livsmedelspolitiska arbetsgruppens (LAG) förslag till ny jordbrukspolitik innebär bl.a. en kraftig och snabb avreglering samt krympning av det svenska jordbruket. Från centerpartiets sida har vi många invändningar mot LAG:s förslag och vi vill i detta sammanhang redovisa vår principiella syn på den framtida jordbrukspolitikens utformning.

Jordbruket och jordbrukarna måste ges rimliga villkor. Omställningen av jordbruket får inte innebära en omställning till mindre produktion och sänkt lönsamhet, utan till annan produktion och med utnyttjande av nya möjligheter och förbättrad lönsamhet. Lantbruket måste ha en lönsamhet som möjliggör ett långsiktigt resursbevarande jordbruk över hela landet, inte bara på de mycket goda jordarna i slättbygderna. Ett aktivt jordbruk har stor betydelse för skogslänen och för de syd- och mellansvenska skogsbygderna.

Sammanfattningsvis innebär våra krav om inriktningen av jordbrukspolitik i syfte att främja en positiv utveckling i skogslänen följande:

- Gränsskydd för och stöd till export av livsmedel får ej avvecklas snabbare än i vår omvärld, dvs. jordbrukarna skall kunna konkurrera med omvärlden på lika villkor.
- Sammanhållet område för prisstöd till jordbruket i skogslänen i enlighet med nuvarande regler.
- Bibehållet produktionsmål för jordbruket i norra Sverige på 1984 års nivå.
- Ett pris- och stödsystem som möjliggör att jordbruket kan bedrivas i skogslänen, genom ett pristillägg som ger en rimlig kostnadstäckning för eget arbete och eget kapital.
- Ett förenklat prisregleringssystem som bl.a. möjliggör intern utjämning av kostnaderna för intransport och distribution av mjölk och kött.
- Kraftigt ökade anslag till forskning och utveckling anpassat till jordbrukets förutsättningar i skogs- och mellanbygder.

Hemställan

Mot. 1989/90

Jo209

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om jordbruket i norra Sverige och dess roll för den regionala utvecklingen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om målsättningen för jordbruksproduktionens volym i norra Sverige,
3. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om ett sammanhållet område för prisstöd till jordbruket i norra Sverige,
4. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om stödet till jordbruket i norra Sverige.

Stockholm den 22 januari 1990

Per-Ola Eriksson (c)

Karin Israelsson (c)

Martin Olsson (c)

Gunnar Björk (c)

Göran Engström (c)

Börje Hörnlund (c)

Görel Thurdin (c)

Stina Eliasson (c)

Karin Starrin (c)

Kjell Ericsson (c)